

CREATIVITY

Dokumentais pagrįsti tyrimai

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Šį projektą finansavo Europos Komisija. Šis leidinys (komunikatas) atspindi tik autoriaus požiūrį, ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateiktos informacijos panaudojimą.

Įvadas

Šia ataskaita siekiama suprasti pagrindinius meninio ugdymo panašumus ir skirtumus skirtingose šalyse partnerėse bei galimas kliūtis, trukdančias įgyti meninį išsilavinimą. Joje taip pat analizuojami galimi įgūdžių trūkumai jaunuoliams, kurie po vidurinio išsilavinimo pereina į aukštąsias mokyklas arba įsidarbina meno pramonėje. Ataskaitos pabaigoje pateikiami kiekvienos šalies dokumentais pagrįsti tyrimai, kuriais remiantis buvo parengta ši santrauka, jei reikėtų išsamesnės informacijos apie kiekvieną šalį.

Šalies konkrečios mokymo programos, susijusios su menų dalykais formaliojo švietimo sistemoje nuo 12 iki 18 metų, apžvalga

Šiame skyriuje sužinojome, kaip skiriasi šalių partnerių švietimo sistemos, susijusios su menų mokymo programomis, taip pat išsiaiškinome, kokia reikšmė teikiama menams formaliojo ugdymo procese 12-18 metų amžiaus vaikams.

Visoms mokyklų sistemoms buvo bendra tai, kad formalusis ugdymas nuo 12 iki 18 metų amžiaus buvo suskirstytas į mažiausiai du etapus, o kiekviename iš jų buvo dėstoma pagal skirtingas mokymo programas. Dauguma sistemų skirstė 11-14 metų ir 14-18 metų amžiaus grupes, nors kai kuriose šalyse šie etapai buvo suskirstyti dar smulkiau.

Visose šalyse 11-14 klasių moksleiviams buvo taikoma plati menų mokymo programa, daugiausia apimanti teatrą, vaizduojamuosius menus, dizainą ir muziką, nors kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, Italijoje ir Belgijoje, menų mokymo programa buvo platesnė, o įvairių dalykų terminologija šiek tiek skiriasi, todėl galima manyti, kad kiekvienoje šalyje tam skiriamas skirtingas dėmesys. Pavyzdžiui, tokiose šalyse kaip Italija ir Lietuva konkrečiai paminėta, kad mokymasis groti muzikos instrumentu yra formaliojo ugdymo dalis, o tokiose šalyse kaip Jungtinė Karalystė šiems įgūdžiams šiame amžiuje neskiriama tiek dėmesio, nebent mokiniai lanko pamokas užklasiniu būdu.

14-18 metų moksleiviams daug daugiau dėmesio skiriama tam, kad jie galėtų rinktis, kokius dalykus studijuoti. Kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje, menų mokymas nutraukiamas, nebent mokiniai specialiai pasirenka konkretaus menų dalyko studijas, o Graikijoje menų pamokos apskritai nesiūlomos. Tačiau tokiose šalyse, kaip Italija, net jei studentai pasirenka ne meno specialybę, jie vis tiek turi išlaikyti tam tikrą meno mokymo valandų skaičių dar trejus-penkerius studijų metus.

14-18 metų mokiniams privalomas menų pamokų skaičius taip pat atsispindi bendroje mokyklų meniniam ugdymui teikiamoje vertėje. Graikijoje ir Jungtinėje Karalystėje teigiama, kad per pastaruosius kelerius metus menai labai nuvertėjo, todėl mokyklose sumažėjo formaliojo meninio ugdymo apimtis. Šiose šalyse dabar daugiausia dėmesio skiriama STEM dalykams, tokiems kaip matematika ir gamtos mokslai, ir "minkštiesiems įgūdžiams". Tačiau tokios šalys kaip Lietuva ir Italija kalba apie tai, kad menų mokymas yra labai svarbus jų jaunimo formaliajam švietimui. Daug dėmesio skiriama kultūros supratimo ir patyrimo vertei, jaunimo saviraiškos mokymuisi ir tam, kad meno dalykų mokymas 12-18 metų amžiuje yra labai svarbus.

Šalyse taip pat skiriasi mokymo programų apimtis. Pavyzdžiui, Belgijoje nustatyti tik mokymosi tikslai, o mokymo programa nenustatyta, t. y. mokykla ar mokyklų tinklai patys sprendžia, ko mokyti, kad mokiniai įgytų reikiamos patirties ir žinių. Tokiose šalyse, kaip Lietuva, mokymo programa yra mišri (70 proc.), tačiau 30 proc. nustato mokykla arba mokytojas. Kai kuriose šalyse, pavyzdžiui,

Austrijoje, mokymo programoje taip pat nurodyta, kiek valandų kiekvieno dalyko turėtų būti mokoma kiekvienoje mokyklos klasėje.

Meno įgūdžių ir (arba) temų, kurių mokomasi 12-18 metų amžiaus grupėje per formalųjį ugdymą ne meno srityje, apžvalga

Meno įgūdžiai ir (arba) temos, kurių mokomasi 12-18 metų amžiaus grupėje per formalųjį švietimą, atspindi ankstesniuose skyriuose pateiktas pastabas dėl meno nuvertinimo kai kuriose šalyse.

Tiek Graikijoje, tiek Jungtinėje Karalystėje neformaliojo ugdymo menų dalykuose nėra mokoma meninių įgūdžių ir (arba) temų. Abiejose šalyse apibūdinama, kad žiniomis grindžiami dalykai, kurie nėra konkrečiai susiję su menais.

Kitose šalyse partnerėse visi galėjo kalbėti apie konkrečius su menu susijusius įgūdžius ar temas, kurių mokoma kitose dalykinėse srityse, daugiausia apie kūrybiškumą ir dizainą. Italijoje tokių dalykų yra mažiau, tačiau, skirtingai nei kitose šalyse, čia menų dalykams skiriama privaloma laiko visuose formaliojo švietimo etapuose:

	Austrija	Belgija	Italija	Lietuva
Matematika	✓	✓		
Biologija	✓			✓
Chemija	✓			✓
Fizika	✓	✓		✓
Kompiuterių mokslai / technologijos		✓		✓
Kalbos	✓	✓	✓	✓
Humanitariniai mokslai			✓	✓
Kita	✓	✓		✓

12-18 metų amžiaus formaliųjų mokyklų ir (arba) koledžų tipų ir jų mokymo programų apžvalga.

Visose šalyse yra įvairių rūšių formaliųjų mokyklų su skirtingomis mokymo programomis. Daugumoje mokyklų yra valstybinės, privačios, profesinės ir specialiosios mokyklos, o specialiosiose mokyklose ugdymas vyksta atsižvelgiant į jas lankančių mokinių poreikius.

Graikijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Italijoje yra specialios šio amžiaus mokinių meno mokyklos, kuriose mokiniai pirmiausia specializuojasi pasirinktoje meno srityje, kad galėtų siekti karjeros savo srityje. Tiek Graikijoje, tiek Jungtinėje Karalystėje šios mokyklos yra skirtos tiems, kurie pasižymi savo meno srityje, o Jungtinėje Karalystėje į šias mokyklas stojama per perklaušą ir jos yra mokamos. Graikijoje ir Jungtinėje Karalystėje šios mokyklos nėra įprastas dalykas, tačiau Italijoje tikimasi, kad visi keturiolikmečiai moksleiviai pasirinks, ar jie nori mokytis menų, ar gamtos mokslų ir (arba) klasikinių disciplinų mokykloje.

Visose valstybinėse mokyklose, be to, kas jau buvo minėta ankstesniuose skyriuose apie menus, plačiai apžvelgiama mokymo programa.

Daugelyje šalių profesinis mokymas yra daugiau praktinio pameistrystės stiliaus mokymosi būdas tam tikrų dalykų, pavyzdžiui, floristikos ir fotografijos.

12-18 metų mokinių neformaliojo meno mokymo mokyklose apžvalga

Įvairiose šalyse neformalusis menų mokymas 12-18 metų amžiaus mokyklose vykdomas įvairiais būdais.

Dauguma šalių savo ataskaitose nurodė, kad kai kurie mokytojai prisidėjo prie neformaliojo menų mokymo metodų, tačiau tai priklausė nuo konkretaus mokytojo, o ne nuo visos mokyklos. Tai ypač susiję su Graikija ir Jungtine Karalyste, kurios teigė, kad kitose dalykinėse srityse nėra formalaus menų mokymo, tačiau žinoma, kad matematikos, gamtos ir humanitarinių mokslų mokytojai kartais pasirenka kūrybiškesnį mokymo metodą.

Dauguma šalių taip pat nurodė, kad mokyklos palaiko ryšius su įvairiomis išorinėmis meno organizacijomis, pavyzdžiui, muziejais ir teatrais, kurie prisideda prie neformaliojo meno mokymo. Tai ypač pasakytina apie Graikiją, Lietuvą ir Italiją. Jungtinėje Karalystėje ir Austrijoje tai priklausė nuo to, kokioje kaimo vietovėje buvo įsikūrusi mokykla, nes muziejai ir teatrai, prie kurių vykdomos edukacinės programos, dažniausiai įsikūrę miestuose. Lietuvoje ir Jungtinėje Karalystėje taip pat buvo minimi ryšiai su aukštosiomis mokyklomis, kurios bendradarbiauja su mokyklomis neformaliojo ugdymo srityje ir, jei įmanoma, šie neformalieji užsiėmimai yra susieti su mokymo programa, kad padėtų mokytis, taip pat įgyti papildomos patirties.

Be teatrų ir muziejų, taip pat yra įvairių meno organizacijų, pavyzdžiui, teatro trupių ar švietimo organizacijų, kurios dirba mokyklose. Jos gali mokyti būtent meno įgūdžių arba naudoti meną kaip metodą pilietiškumo temoms mokytis.

Austrijoje neformaliam, įgūdžiais grindžiamam menų mokymui mokyklose skiriama laiko. Tai gali būti įvairūs užsiėmimai - nuo chorų iki tekstilės rankdarbių, tačiau jie yra daug laisvesni nei formalioji menų mokymo programa.

12-18 metų amžiaus jaunuolių užklasinės meninės veiklos apžvalga

Visose šalyse 12-18 metų mokiniai gali užsiimti įvairia užklazine menine veikla tiek formalioje mokykloje, tiek už jos ribų.

Daugumoje šalių mokyklose veikia papildomi meno būreliai, pavyzdžiui, šokio, muzikos, vaizduojamojo ir vaizduojamojo meno bei dramos, tačiau jų organizavimas priklauso nuo mokyklos. Mokyklose taip pat dirba įvairūs meno specialistai, kurie teikia specialias mokymo paslaugas. Pavyzdžiui, konkretaus muzikos instrumento mokymas. Atrodo, kad daugumoje šalių šie specialistų užsiėmimai kainuoja papildomai.

Kaip minėta neformaliojo mokymo skyriuje, dauguma mokyklų palaiko ryšius su teatrais ir muziejais, kurie taip pat prisideda prie popamokinės veiklos. Tai gali būti kursai, tiesiogiai susiję su formaliojo ugdymo. Pavyzdžiui, Italijoje muziejai ir teatrai kartais bendradarbiauja su mokyklomis organizuojant

kursus, kuriuos jie rengia kaip nepriklausomos meno organizacijos. Arba jie gali rengti atskirus užsiėmimus nuo formaliojo ugdymo pamokų.

Kiekviena šalis turi įvairių kitų galimybių dalyvauti popamokinėse meno programose už mokyklos ribų. Pavyzdžiui, Belgijoje žmonės gali užsiregistruoti į neakivaizdinį įvairių meno sričių mokymąsi, kurio metu jie siekia gauti tam tikrą sertifikatą. Panašus formatas taikomas Jungtinėje Karalystėje, kur šokio ir muzikos mokyklose moksleiviai mokosi įvairiose kūrybinės disciplinos pakopose ir laiko egzaminus, kurie nėra formaliojo ugdymo dalis.

Ne visa popamokinė veikla vyksta pamokų metu, todėl Austrijoje ir Jungtinėje Karalystėje yra papildomų programų, pagal kurias jaunimas gali dalyvauti meno veiklose per moksleivių atostogas. Kartais šias programas gali rengti pačios mokyklos arba meno organizacijos, jos priklauso nuo meno sričių.

Vyriausybės paramos ir finansavimo meniniam ugdymui apžvalga

Įvairiose šalyse meniniam ugdymui skiriamas finansavimas labai skiriasi.

Tiek Graikijoje, tiek Jungtinėje Karalystėje dėl menų nuvertinimo formaliajame švietime finansuojami patys meninio ugdymo pagrindai. Jungtinėje Karalystėje 50 proc. sumažintas tolesnio ir aukštojo mokslo (nuo 16 metų) finansavimas. Visose šalyse mokykloms skiriamos lėšos mokytojų atlyginimams ir vadovėliams, tačiau priklausomai nuo konkrečios šalies finansavimo priklauso, ar mokiniai turi patys pasirūpinti papildomomis medžiagomis, ar jas teikia mokykla, ar alternatyvi įstaiga. Pavyzdžiui, Graikijoje mokykloms neskiriamas papildomas finansavimas, o Jungtinėje Karalystėje pastaruoju metu nebuvo nei lėšų, nei prioriteto mokykloms investuoti į modernias menų patalpas arba, kai kuriais atvejais, į specializuotus menų mokytojus.

Atrodo, kad kiekvienoje šalyje taikomi skirtingi reikalavimai, reikalingi norint gauti papildomą finansavimą. Pavyzdžiui, Belgijoje teigiama, kad tokie aspektai kaip motinos išsilavinimo lygis arba mokinio gimtoji kalba gali turėti įtakos finansavimui. Daugumoje šalių kultūra ir paveldas yra viena iš pagrindinių priežasčių, lemiančių finansavimo galimybes.

Nepriklausomos meno organizacijos turi pačios užsitikrinti finansavimą ir daugelis vyriausybių yra numačiusios finansuoti šias papildomas meno organizacijas. Jungtinė Karalystė ir Lietuva pasakoja apie savo meno finansavimo įstaigas (Lietuvos kultūros tarybą ir Meno tarybą), kurios gali teikti paraiškas menininkams ar meno organizacijoms dėl dotacijų. Abi finansavimo įstaigos turi skyrių, skirtą švietimui tiek oficialiai, tiek neoficialiai. Kai kuriais atvejais, gavusi dotaciją iš vienos iš šių finansavimo įstaigų, organizacija taip pat galėtų vesti menų edukaciją, kurią lankantys jaunuoliai nepatirtų jokių išlaidų arba jos būtų minimalios.

Prieinamumo ir (arba) įvairovės klausimų, susijusių su formalioju ir (arba) neformalioju ir (arba) papildomuoju ugdymu, apžvalga

Kadangi Graikijoje ir Jungtinėje Karalystėje trūksta formaliojo meninio ugdymo finansavimo, dauguma meninių galimybių, nesusijusių su pagrindiniu formalioju meniniu ugdymu, mokiniams kainuoja. Tai reiškia, kad kai kuriais atvejais klasių skirtumai turi įtakos tam, kad jaunuoliai gali gauti papildomą meninį ugdymą. Austrijoje taip pat teigiama, kad šeimos socialinė ir ekonominė padėtis gali turėti įtakos tam, į kokią mokyklą gali patekti, taigi ir kokias meno galimybes turi. Jungtinėje

Karalystėje, jei mokykloje mokosi mokinys iš mažas pajamas gaunančios šeimos, mokyklai skiriami papildomi pinigai. Šie pinigai gali būti skiriami mokyklinėms ekskursijoms, papildomai mokymosi pagalbai, o daugelyje pradinių mokyklų - muzikos pamokoms, tačiau galiausiai nuo mokyklos ir konkretaus vaiko poreikių priklauso, kaip šie pinigai bus panaudoti.

Kaip jau minėta kituose skyriuose, vieta gali turėti įtakos prieinamumui. Tai gali būti susiję su galimybių trūkumu, nes, kaip minėta Austrijos ir Jungtinės Karalystės ataskaitose, vietoje nėra daug teatrų ar muziejų. Taip pat gali būti ir dėl pastato amžiaus. Pavyzdžiui, Italijoje fizinis prieinamumas yra daugelio muziejų problema.

Kalbant apie formaliojo švietimo prieinamumą, visos mokyklos privalo užtikrinti "pagrįstus pritaikymus" visose mokymo programos srityse, todėl tai reiškia, kad mokyklose visi mokiniai turėtų turėti galimybę mokytis meno. Tačiau mokyklose gali būti teikiama skirtinga specialistų pagalba. Kaip teigiama Italijos ataskaitoje, kai kuriose Italijos dalyse trūksta specialiųjų poreikių mokytojų. Tai gali turėti neigiamos įtakos mokinių galimybėms naudotis visomis meninio ugdymo sritimis.

Dauguma šalių partnerių nurodė, kad yra vyriausybių programų, padedančių užtikrinti įtrauktį, prieinamumą ir įvairovę apskritai meno srityje ir meniniame ugdyme. Tiek Lietuvos kultūros taryba, tiek Jungtinės Karalystės menų taryba įvairovę ir įtrauktį yra įtraukusios į savo konkrečius strateginius planus, o analogiška Italijos institucija taip pat skatina įtrauktį finansuojamose programose, skirtose studentams su negalia ir užsienio studentams.

Kai kuriose šalyse vis dar susiduriama su tokiomis problemomis kaip pagalba judėjimo ir jutimo negalią turintiems asmenims, o Austrijos valstybėse taip pat pastebima lyčių segregacijos požymių.

Į aukštąsias mokyklas ir darbo rinką besikeliančių studentų numanomų įgūdžių trūkumų apžvalga

Daugelyje šalių bendra paklausa karjerai meno sektoriuose yra gerokai mažesnė nei kitose pramonės šakose. Tai reiškia, kad, nepaisant įgūdžių trūkumo, jauniems žmonėms bus daug sunkiau įsidarbinti šiose srityse, nes paprastai žmonių yra daugiau nei darbo vietų.

Tai daro dvejopą poveikį jauniems žmonėms. Pirma, jei studentai nori įsidarbinti šioje konkurencingoje srityje, jiems labai svarbi patirtis. Italijoje, Graikijoje, Austrijoje ir Jungtinėje Karalystėje kalbama apie konkurencingą ir sudėtingą stojimą į profesinį mokymą tvarką, o vienas iš būdų, kaip žmonės išsiskiria iš kitų, yra jų turima patirtis. Italijoje teigiama, kad apskritai kyla problema, jog studentai, baigę tolesnes studijas, turi tinkamų įgūdžių įsidarbinti, todėl daugelis aukštųjų mokyklų dabar stengiasi užtikrinti taikomuosius kursų skyrius, kad sumažintų įgūdžių trūkumą ir leistų studentams įgyti daugiau patirties. Belgija savo ataskaitoje taip pat išsamiai aptaria tyrimą, kuris parodė, kad maždaug kas trečias specialistas teigia, jog nėra patenkintas teoriniu pasirengimu darbei meno ir kultūros srityje. Tai rodo, kad patirties trūkumas yra problema ir darbdaviams, ir besirengiantiems įsidarbinti. Graikijoje, Austrijoje ir Jungtinėje Karalystėje kalbama apie tai, kad iš dalies patirties trūksta dėl to, kad jaunimui trūksta galimybių dėl mokyklos, kurią jie lanko, tipo arba dėl lėšų trūkumo papildomiems meno mokymams.

Antra, šioje konkurencingoje aplinkoje reikia ir kitų su disciplina nesusijusių įgūdžių, kad būtų galima išsilaikyti šioje pramonės šakoje ir kuo geriau įsidarbinti. Graikijoje kalbama apie tokių įgūdžių trūkumus, kaip į pasiekimus orientuotų tikslų reguliavimas, gebėjimas dirbti esant spaudimui ir susidoroti su dideliu stresu ir nerimu. Tas pats pasakytina apie Jungtinę Karalystę, Italiją ir Austriją.

Bendrujų įsidarbinimo įgūdžių trūkumas atsispindi ir Jungtinėje Karalystėje, kur labai trūksta tokių įgūdžių kaip asmeninio laiko valdymas, bendravimo įgūdžiai, finansiniai įgūdžiai, o pareiškėjai kreipiasi į darbo vietas neturėdami reikiamos patirties ar įgūdžių, reikalingų darbui tiek meno sektoriuje, tiek apskritai užimtumo srityje.

Išvada

Apibendrinant galima teigti, kad skirtingų šalių partnerių meninis ugdymas turi daug panašumų. Menai yra formaliojo švietimo dalis, nors skiriasi, koku mastu ir kiek laiko. Daugumoje šalių yra nustatytos gairės, kaip mokymosi tikslai ar mokymo programa, koks turinys turėtų būti įtrauktas į ugdymo turinį. Be to, visose šalyse, net ir tose, kuriose mažiau dėmesio skiriama formaliajam meniniam ugdymui, suvokiamas tam tikras ryšys tarp menų dalykų mokymo ir kitų įgūdžių. Pavyzdžiui, mokant dramos ugdomi bendravimo įgūdžiai.

Nuo to, kaip menai vertinami šalies švietimo sistemoje, priklauso, kiek yra formaliojo meninio ugdymo, kaip mokoma kitų formaliųjų dalykų ir kiek kainuoja neformalusis ar užklasinis meninis ugdymas. Graikijoje ir Jungtinėje Karalystėje esama daug panašumų, susijusių su mokyklose dėstomais meno dalykais, meninio ugdymo nuvertinimu ir finansavimu, konkurenciniu menų užimtumo pramonės pobūdžiu, mokyklomis, kurios specializuojasi menų dalykuose, ir elitiniu menų pobūdžiu dėl sumažėjusio menų pasiūlos mokyklose ir užklasinio menų mokymo išlaidų. Tai gana didelis kontrastas su tokiomis šalimis kaip Lietuva ir Italija, kurios menus įtraukia į daugumą mokyklinių dalykų, turi didesnes finansavimo galimybes ir užtikrina, kad per visą formalųjį ugdymą būtų prieinamas kūrybiškumas ir menų galimybės, nes mano, kad tai yra svarbu ne tik kultūrinio požiūriu, bet ir jaunų žmonių tobulėjimui.

Panašu, kad visose šalyse prieinamumas ir įtrauktis yra prioritetai, nors nėra žinoma, koku mastu tai vyksta formaliojo meninio ugdymo srityje. Daugiausia galimybių trūksta dėl finansavimo (tiek organizacijos, tiek jaunuolio) arba vietos. Pagrindinės įgūdžių spragos paprastai yra susijusios su įsidarbinimo įgūdžiais arba patirtimi pasirinktoje meno srityje.